

HELYI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM

Porkolábné dr. Balogh Katalin - Dr. Páli Judit - Pintér Éva - Szaitzné Gregorits Anna:
Komplex prevenció óvodai program
intézményi adaptációja

Tópark Óvoda és Általános Iskola

2051 Biatorbágy, Sasbérc utca 1.

OM-azonosító: 201338

Biatorbágy, 2023. május 25.

Tartalom

I. BEVEZETŐ.....	3
II. GYERMEKKÉP – ÓVODAKÉP	3
III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	4
III.1. Általános feladataink	4
III.1.1. Az egészséges életmód alakítása	4
III.1.2. Érzelmi és erkölcsi nevelés, a szocializáció biztosítása	7
III.1.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	8
III.2. Gyermekvédelmi feladataink.....	10
III.3. Sajátos nevelési feladataink.....	10
III.3.1. Fejlesztőprogram	11
IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	14
IV.1. Személyi feltételek.....	14
IV.2. Az óvoda tárgyi – dologi feltételei.....	15
IV.3. Óvodai élet megszervezése	15
IV.3.1. Napirend	15
IV.3.2. Hetirend	16
IV.3.3. Pedagógiai dokumentumok.....	16
IV.3.4. Ünnepeink	17
IV.3.5. Partneri kapcsolataink	18
V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	19
V.1. Természetes gyermeki megnyilvánulások.....	19
V.1.1. A játék	19
V.1.2. A mozgás.....	21
V.2. Verselés-mesélés	23
V.3. Ének – zene, énekes játék, gyermektánc.....	24
V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	24
V.5. A külső világ tevékeny megismerése	26
V.6. Munkajellegű tevékenységek	27
V.7. Tevékenységben megvalósuló tanulás	28
VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	29
VII. A nevelői munkát segítő eszközök.....	30

I. BEVEZETŐ

Óvodai nevelésünk pedagógiai alapelveit az intézmény egészére jellemző pedagógiai szemlélet, továbbá az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozzák meg. Ezeken felül óvodai pedagógiai programunkba adaptáljuk a Porkolábné dr. Balogh Katalin és munkacsoportja által alkotott Komplex prevencióos óvodai program elemeit, mivel az iskolai pedagógiai programunkkal könnyen párhuzamba állítható, az általunk elérni kívánt célt szolgálja.

A program a gyermek alapvető megnyilvánulási módjára, a természetes mozgásigényére alapozott rendszeres testmozgásra és a fő tevékenységi formájára, a játékra alapozva szervezi a fő nevelési területeken végzendő pedagógiai és pszichológiai feladatokat. A gyermek érdekeinek tiszteletben tartása mellett előtérbe helyezi a gyermek érdeklődését, az arra épülő tapasztalatszerzést, a belső motivációból fakadó tanulási folyamat támogatását.

Az óvoda és az iskola pedagógusai közötti szoros szakmai együttműködés, az egységes pedagógiai szemlélet – biztosítva benne a pedagógusok módszertani szabadságát is – lehetővé teszik, hogy azonos szellemben nevelhessük hároméves kortól az általános iskola nyolcadik évfolyamának végéig az intézményünkbe járó gyermekeket.

II. GYERMEKKÉP – ÓVODAKÉP

Gyermekekép

A gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény. Fejlődését meghatározzák az öröklött tulajdonságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a környezeti hatások, melyek spontán és tervszerűen szervezettek lehetnek. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s hátrányai, ha vannak, csökkenjenek. Minden gyermek külön-külön személyiség, akinek fejlesztésében egyénre lebontott módszereket alkalmazunk.

Feladatunk, hogy minden gyermekben kibontakoztassuk a testi, szellemi és erkölcsi képességek, pozitív tulajdonságok lehetséges maximumát, vigyázva arra, hogy bármely képességét fejlesztjük, ez nem járhat a többi képesség elhanyagolásával. Életkoruknak megfelelően fejlett, kiegyensúlyozott, játszani szerető és tudó, lehetőségeikhez mérten aktív, kreatív, társaival és felnőttekkel egyaránt kommunikálni tudó gyermekeket szeretnénk nevelni. Olyanokat, akik képesek fejlettségüknek megfelelően bizonyos szabályok betartására, gondolataik, érzéseik kifejezésére.

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda, mint a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (kisiskoláskorba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.

Óvodai nevelésünk célja, hogy elősegítse a gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozását, a hátrányok kiegyenlítését az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Nevelésünkben alapelv, hogy

- ✓ a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- ✓ a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda kiegészítő szerepet tölt be.
- ✓ a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- ✓ minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas óvodai nevelésben.
- ✓ tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból.
- ✓ az óvodai élet minden területén, a nevelés folyamatában a gyermek mindenképp felett álló érdekét vesszük figyelembe: megfelelő színvonalú szolgáltatás biztosítása, az óvodai élet minden területén egyenlő esély biztosítása, minden segítséget megkapjon készsége, képessége, tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez.
- ✓ pedagógiai intézkedéseink a gyermek személyiségéhez igazodnak.
- ✓ a gyermekek számára az aktív, örömteli óvodás évek, a későbbi kapcsolataikat is befolyásoló szeretetteljes légkör az, amire felnőtt életüket alapozhatják, és ehhez minden feltételt és segítséget meg kell adnunk.

A gyermekek jogait tiszteletben tartva az eredményes, hatékony pedagógiai munka érdekében fontosnak tartjuk:

- ✓ a gyermeki szükségletek kielégítését, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtését.
- ✓ a szabad mozgás, játék, tevékenykedés, az önállóság, a kezdeményezés feltételeinek megteremtését.
- ✓ a gyermekek életkorának, egyéni fejlettségének megfelelő állandó szokások, ritmikus életrend, hagyományok kialakítását.
- ✓ a közösségbe való beilleszkedés, az emberi értékek közvetítésén át a baráti kapcsolatok alakulásának segítését.
- ✓ a gyermekek egyéni adottságának megfelelő fejlesztést – minden gyermek a saját szintjéhez, önmagához képest fejlődjön és érje el, vagy közelítse meg az életkorára jellemző szintet. Egyéni fejlesztéssel, a differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazásával egyszerre biztosítjuk a kiemelkedő képességgel rendelkező gyermekek kibontakozását, a valamiféle le/elmaradással küzdők megsegítését, keresve minden gyermekben azokat az erősségeket, amelyek mentén a pozitív megerősítéssel fejleszthetőek.
- ✓ a gyermekek személyiségének komplex fejlesztését (készségeiknek, képességeiknek, érdeklődésüknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek) az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése érdekében.
- ✓ a család és az óvodai nevelés összehangolását, nyílt, őszinte, közvetlen, segítőkész kommunikáció alkalmazását, azonos célért dolgozó közösség kialakítását.
- ✓ a szakmai fejlődést, az önképzést, a szakmai továbbképzéseken való részvételt.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

III.1. Általános feladataink

III.1.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. A gyermekek már bizonyos

tapasztalatokkal, ismeretekkel érkeznek az óvodába. Ezekre alapozva, tovább erősítve, vagy éppen kioltva, alakítjuk az óvoda szokásrendszerét. Fontosnak tartjuk a megfelelő napirend kialakítását, elegendő időt biztosítva az egyes tevékenységekre, ezáltal megteremtve a kiegyensúlyozott, nyugodt, biztonságos légkört. Fontosnak tartjuk a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozását, közvetve a szülők szemléletformálását.

Egészségnevelési elveink:

- ✓ A gyermek testi és lelki szükségleteinek, valamint mozgásigényének kielégítése.
- ✓ Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.
- ✓ A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése.
- ✓ A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, stresszmentes és biztonságos környezet megteremtésével és megőrzésével a környezet megóvására irányuló szokások alakítása.

Az egészséges életmód alakításának területei:

Gondozás

Célja:

A gyermek komfortérzetének biztosítása, mely révén kellemes, nyugodt légkörben, jó közérzettel, örömmel tevékenykedik. Bensőséges gyermek – óvodapedagógus, gyermek – dajka kapcsolat biztosítása, amely feltétele a gondozási feladatok teljesítésének. Az önkiszolgáló feladatok elvégzésével, a tevékenységek többszöri gyakorlásával a gyermek énképének alakítása, önállóvá válásának segítése.

Feladatok:

- ✓ A gyermekek életkorának megfelelő, párhuzamos tevékenységek végzését lehetővé tevő optimális életritmus kialakítása a napirendben.
- ✓ Az időkeretek rugalmas alkalmazása a gyakorlatban.
- ✓ A nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése a csoportban.
- ✓ A kialakított szokás- és szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése, reális, a gyermek egyéni fejlődéséhez viszonyított fejlesztő értékelés.
- ✓ Önállósági törekvések támogatása.
- ✓ Szokásrendszer alakítása: toaletthasználat, kézmosás, testápolás, fogápolás, öltözködés stb.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Otthonos, családi légkörben jól érzi magát, szívesen jár óvodába.
- ✓ Igényévé válnak a testi, egészségügyi szokások.
- ✓ Igényévé válik a rendezettség, tisztaság, ápoltság.
- ✓ Szükségleteit képes késleltetni, önállóan kielégíteni.
- ✓ Önállóan öltözik, vetkőzik, ha szükséges, segítséget kér.
- ✓ Cipőjét befűzi, bekötéssel próbálkozik. Ruháját igyekszik összehajtogatva a helyére tenni.
- ✓ A tisztálkodási eszközökre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi.
- ✓ Helyesen használja a toalettet és a WC-papírt. Zsebkendőjét önállóan használja.
- ✓ Szennyező tevékenység elvégzése után kezet mos, és a kezét szárazra törli.

Testi nevelés

Célja:

A gyermek természetes mozgásigényének, egyéb testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés), kielégítése. A gyermek egészségének, testi épségének védelme, edzése.

Feladatok:

- ✓ Optimális feltételek megteremtése játszóhelyek, játéktér, játékeszközök biztosításával.
- ✓ Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki, nevelési feladatok ellátása érdekében megfelelő szakemberek bevonása, együttműködésre törekvés.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Az egészségesen fejlődő gyermek teste arányosan fejlett, megfelelően edzett, teherbíró.

Egészségvédelem, edzés

Célja:

A gyermek egészségének megóvása, testi edzettség biztosítása. A környezeti ártalmak kiküszöbölése. A gyermek testi épségének védelme és a balesetmegelőzés.

Feladatok:

- ✓ A mindennapos mozgásos tevékenységek alkalmával erő, ügyesség, gyorsaság fejlődését célzó gyakorlatok végzése.
- ✓ A gyermekek időjárásnak megfelelő, réteges öltözködésre való szoktatása.
- ✓ Séták alkalmával a forgalmas, szennyezett területek elkerülése.
- ✓ A gyermekek balesetvédelmi oktatása évente egyszer, továbbá alkalomnak megfelelően, dokumentáltan.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Életkorának megfelelően edzett.
- ✓ Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

Pihenés

Célja:

Nyugodt légkör biztosításával, a gyermekek egyéni alvásiigényének és szokásainak figyelembevételével a szükséges tárgyi és személyi feltételek megteremtése.

Feladatok:

- ✓ A délutáni pihenéshez a csoportszoba kiszellőztetése.
- ✓ Lefekvés után mesélés, a gyermekek érzelmi biztonságának, nyugalmi állapotának támogatása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Szívesen és nyugodtan pihennek az óvodában.

Egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakítása

Célja:

Vitaminban gazdag zöldségek, gyümölcsök preferálása. Közvetve modellnyújtás a családoknak a korszerűbb, egészségesebb táplálkozás kialakításához. Vallási, valamint egyéb okból eltérő étkezést igénylő családok étkezési szokásainak tiszteletben tartása.

Feladatok:

- ✓ A kulturált étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása.
- ✓ Az étkezéseknél a zsír, a cukor arányának mérséklése. A szülők meggyőzésével a szénsavas, túlcukrozott italok kiiktatása az étrendből.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Kulturáltan étkezik.
- ✓ Képes önállóan eldönteni, miből mennyit fogyaszt.
- ✓ Szívesen fogyaszt zöldféléket, gyümölcsöket, magvakat.

Környezettudatos magatartás- környezeti nevelés

Célja:

Az élet, az élővilág tisztelete, megbecsülése. Váljon természetes igénnyé a környezet védelme. A gyermekek életkoruknak megfelelően minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő társadalmi és természeti környezetből.

Feladatok:

- ✓ Környezetvédelmi viselkedési és magatartási formák alakítása.
- ✓ A környezeti kultúra és gondolkodás, természetszeretet kialakítása.
- ✓ A tapasztalatok, élmények segítsék elő a gyermekek érdeklődésének felkeltését, fokozzák a természet szeretetének és megbecsülésének érzését.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Vigyáz környezetének rendjére, tisztaságára.
- ✓ Az udvaron sem szemetel.
- ✓ Ismeri a szelektív hulladékgyűjtése okát és mikéntjét.

III.1.2. Érzelmi és erkölcsi nevelés, a szocializáció biztosítása

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (pl.: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása. A gyermekközösségbe való beilleszkedést egyéni bánásmóddal, az egyéni kapcsolatok szélesítésének segítségével ösztönözzük. A gyermek – gyermek viszonylatban egymás megismerésére, a toleranciára, a különbözőség megismerésére és elfogadására irányul nevelésünk. Gyermek – felnőtt kapcsolatban a segítséget adó, biztonságot, védelmet jelentő felnőtt elfogadtatása nevelésünk célja.

Célja:

Erkölcsi, akaratú tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus és a dajka példaadásával és helyzetteremtésével. A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak érték közvetítése. A különbözőség elfogadására, tiszteletére nevelés.

A figyelem ráirányítása a természeti és emberi környezetben megmutatkozó jóra, szépre, ezek tiszteletére és megbecsülésére nevelés. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében – szükség szerint – a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel való együttműködés biztosítása, a tevékenységek által történő személyiség-kibontakoztatás. A társas interakciókban pozitív kapcsolat biztosítása, fenntartása, modell szerepének tudatosítása.

Feladatok:

- ✓ Nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságot árasztó légkör kialakítása.
- ✓ Spontán szociális tanulásban a komplex viselkedésminták beépítése a gyermeki viselkedésbe.
- ✓ Gyakorlatközelű helyzetek teremtésével az interperszonális kapcsolatok kialakításához szükséges készségek, képességek alakítása.
- ✓ A konfliktushelyzet megoldása békésen, mindkét fél számára elfogadható megoldásra való törekvéssel.
- ✓ Inkluzív szemlélettel a különbözőség elfogadásának segítése.
- ✓ Társas kapcsolatok formálásának segítése, az összetartozás élményének mélyítése, a “mi-tudat” alakítása.
- ✓ Környezetvédelmi viselkedési és magatartásformák alakítása.
- ✓ Az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- ✓ A lassabban fejlődő gyermekek felzárkóztatása, a kiemelkedő képességekkel bíró gyermekek kibontakoztatásának támogatása.
- ✓ A családdal való együttműködésre törekvés (anamnézis felvétele bizalmas légkörben, fogadóóra, szülői értekezlet tartása, tájékoztatás a gyermek fejlettségi szintjéről...).
- ✓ Az udvariassági beszédformák megismertetése, alkalmazásának figyelemmel kísérése.

- ✓ Erkölcsi normák, ítéletek megfogalmazása, a gyermek önálló véleményalkotásának és döntéshozatali képességének támogatása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Ismeri a közösségben megkívánt viselkedéskultúrát.
- ✓ A csoport szokás- és szabályrendszerének ismeretét a magatartásában is érvényesíti.
- ✓ Ismeri és betartja az udvariassági szokásokat
- ✓ Képes a többiekhez alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, a másikat elfogadni.
- ✓ Érzelmien, indulatain korának megfelelően tud uralkodni.
- ✓ Szükség esetén segíti az arra rászorulókat.
- ✓ Konfliktushelyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szükség szerint felnőtt segítségét kéri.
- ✓ Szereti és korának megfelelően védi a természetet, megbecsüli és tiszteletben tartja az élővilágot.
- ✓ Korának megfelelően kialakult a felelősségérzete, képes egyszerű döntések önálló meghozatalára.
- ✓ Képes társaival kooperatívan együttműködni, megtalálja a helyét a közösségben.
- ✓ A felnőtteket és munkájukat tiszteli.
- ✓ A közösség érdekében szívesen vállal megbízatást, munkát.
- ✓ Alakulóban van a feladattudata.
- ✓ Bátoran, de kulturáltan mondja el véleményét.
- ✓ Szívesen kommunikál.
- ✓ Igényes a saját tevékenységével szemben.
- ✓ Nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus viselkedés jellemzi.
- ✓ Érkezéskor, távozáskor köszön.
- ✓ Türelemre, kitartásra képes.

III.1.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – „beszélő környezettel”, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

A gyermek beszéd- és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával.

Célja:

- ✓ A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése. Tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása.
- ✓ Kognitív képességeik fejlesztése:
 - egyre pontosabb, valóság-hű észlelés;
 - figyelem-összpontosításra való képesség;
 - valósághoz közelítő képzeleti működés;
 - reprodukív emlékezet;
 - problémamegoldó és kreatív gondolkodás;
 - alakuló fogalmi gondolkodás.

- ✓ A beszédkedv felkeltése és fenntartása.
- ✓ A beszédhallás és szövegértés fejlesztése.
- ✓ Kapcsolatfelvétel támogatása, az információ másokhoz való eljuttatásának segítése a verbális és nonverbális eszköztár kialakításával.

Feladatok:

- ✓ Olyan biztonságos, elfogadható, szeretetteljes légkör megteremtése, ahol bátran elmondhatják a gyermekek a gondolataikat.
- ✓ Változatos tevékenységek szervezése, biztosítása.
- ✓ A sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, amely a későbbiekben élményként előhívható.
- ✓ A természet és a társadalmi környezet jelzéseinek, nonverbális közléseinek megismertetése.
- ✓ A gyermekek kíváncsiságára, egyéni érdeklődésére építés.
- ✓ Figyelem-összpontosításra motiválás.
- ✓ A pszichikus képességstruktúrák fejlődésének egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése és beépítése a gyakorlatba.
- ✓ Kommunikációs helyzetek teremtése, gyermeki kérdések megválaszolása.
- ✓ A gyermekek szókincsének bővítése.
- ✓ Metakommunikációs eszköztár megismertetése, gyakorlása.
- ✓ A társak által közvetített verbális és nonverbális reakciók megértésének segítése.
- ✓ Az anyanyelvtanulás gyermekhez igazodó, differenciált fejlesztése.
- ✓ Nyelvtanilag helyes, jól érthető, tiszta beszéddel mintaadás.
- ✓ Szakmai kapcsolat tartása a logopédussal, felzárkóztató pedagógussal.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Korának megfelelően kialakult a pontos érzékelése, észlelése.
- ✓ Képes vizuális, auditív differenciálásra.
- ✓ Térbeli viszonyokat képes felismerni, megnevezni.
- ✓ A keresztcsatornák működése korának megfelelő.
- ✓ Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- ✓ Figyelme korához képest tartós.
- ✓ Gondolkodására a problémamegoldásra törekvés és a kreativitás jellemző.
- ✓ Helyesen, tisztán, érthetően beszél.
- ✓ Kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol.
- ✓ Szókincse korának megfelelő.
- ✓ Jól használja a metakommunikációs eszközöket.
- ✓ Bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel.
- ✓ Társára odafigyel, türelmesen meghallgatja mondanivalóját.
- ✓ A közölt információt megérti.
- ✓ A kommunikációt kapcsolatfelvételre is használja.
- ✓ Bátran kérdez.
- ✓ Verbális emlékezete korának megfelelő.
- ✓ Egyszerűbb történetet, mesét képes önállóan is elmondani.
- ✓ Ismeri és használja az udvariassági szavakat.
- ✓ Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- ✓ Élményeit és gondolatait el tudja mondani.

III.2. Gyermekvédelmi feladataink

Intézményünk profilját tekintve a hátrányos szociális helyzet esete nem valószínű, hogy előfordul, lehetnek azonban olyan háttértényezők (pl. a gyermek családban elfoglalt helye, változások a családban, haláleset stb.), melyekre figyelemmel kell lennünk, észre kell vennünk az árulkodó jeleket. A társadalmi élet változásainak következtében egyre több a beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő, részképességlemaradással küzdő kisgyermek. Ezért nagyon fontos az egyéni sorsokkal való törődés, a családgondozás. Célunk, hogy megelőzzük, feltárjuk, csökkentjük, jó esetben megszüntessük mindazon körülményeket, amelyek a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolják.

Feladatunk:

- ✓ Az óvodai kereteknek megfelelően megadjunk minden segítséget a hátrányok csökkentéséhez az egyéni bánásmód keretei között.
- ✓ Fontos a család tiszteltben tartása, a családi nevelés erősítése, ezzel együttesen a gyermek iránti felelősség ébren tartása. Tapintatos személyes kapcsolat kialakítása azon családokkal, akik segítséget kérnek. A titoktartási kötelezettség minden családokat érintő kérdésben érvényesül.
- ✓ A probléma megoldására a szülő(k) nyitottsága vagy zárkózottsága hatással van. Amennyiben a közvetlen viszony kialakulását valamilyen körülmény akadályozza, úgy az óvodán belül kiemelt személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekszünk a gyermek fejlődését segíteni. Amennyiben a szülői együttműködést sikerül elnyernünk, úgy az óvodán belüli törődés kiegészül a családi (esetleg külső) segítséggel.
- ✓ Objektíven értékeljük a gyermekek teljesítményét, mindenféle megkülönböztetés nélkül.
- ✓ A gyermek fejlődéséről a szülőt rendszeresen tájékoztatjuk.
- ✓ Amennyiben a gyermek felzárkóztatásra, fejlesztésre szorul, kezdeményezzük a szülővel való párbeszédet, illetve javaslatot adunk a gyermek haladásának előmozdítása érdekében.

III.3. Sajátos nevelési feladataink

Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése az óvodai nevelési feltételek sajátos megszervezésével

Az iskoláskor előtti tanulási nehézségek rendkívül változatos tünetekben és szinte minden gyereknél egyéni formában mutatkoznak meg:

- ✓ rendezetlen, bizonytalan mozgás – egyensúly, térorientációs és testséma problémák;
- ✓ kialakulatlan oldaliség – testséma és térorientációs zavar;
- ✓ a gyermek nem tudja követni a mozgásokra vonatkozó utasításokat, még akkor sem, ha bemutatják neki – testséma, térorientációs zavar, elmaradás a nagymozgások szintjében;
- ✓ figyelmetlenség – belső rendezetlenség, az egymásutániség felfogásának nehézsége, elterelhetőség – összefüggésben lehet az egyensúlyrendszer gyengeségével;
- ✓ rossz ceruzafogás – testsémazavar, finommozgási nehézségek;
- ✓ kusza rajzok, elmaradott rajzsint, a rajzolás elutasítása – térorientációs zavarok, a finommozgás fejletlensége;
- ✓ artikulációs problémák – beszédhang-megkülönböztetési nehézségek, sorbarendezési problémák.

A problémák, hiányosságok felismerését segítik Porkolábné dr. Balogh Katalin fejlettségmérő, diagnosztikai lapjai, melyeket a helyi nevelési programhoz kapcsolódóan használunk.

A tanulási zavarok megelőzése érdekében biztosítjuk a gyermekek észlelési és mozgási, úgynevezett szenzomotoros képességeinek fejlődését, fejlesztését. Ingergazdag környezettel, tartalmas óvodai élettel, tevékenységek szervezésével (különös tekintettel a mással nem helyettesíthető szabad játéokra) a legtöbb esetben megelőzhetjük a tanulási nehézség kialakulását, vagy csökkenthetjük annak súlyosságát.

Differenciált egyéni készség- és képességfejlesztés

A mai társadalmi környezetben minden gyermeknek szüksége van arra, hogy képességeit a legoptimálisabb szinten alkalmazni tudja, és készségei, képességei lassúbb fejlődése miatt későbbi életében ne kerüljön hátrányos helyzetbe.

Ezért minden gyermek számára gazdag programokat, változatos tevékenységeket kínálva biztosítjuk a saját, egyéni fejlődési ütemének megfelelő fejlődést, fejlesztést, tehetségének felfedezését, kibontakozását. Feladatunk a lassabban fejlődő, illetve a fejlődésben lemaradt gyermekek differenciált egyéni fejlesztése. Célunk, hogy minden gyermek a saját szintjéhez, önmagához képest fejlődjék, és érje el, vagy közelítse meg, az életkorára jellemző szintet.

Fontos feladatunk a prevenció és a korrekció fejlesztés.

A harmonikus személyiség tudatos, tervszerű, célirányos fejlesztése az óvodai nevelés komplex folyamatában messzemenően szolgálja és biztosítja az iskolai életmódra való felkészítést. Meghatározó a gyermekek kielégítő beszédfejllettsége, nyelvi, kommunikációs készsége.

A beszédértés és a gondolatközlés színvonalának foka nagymértékben befolyásolja a különböző tevékenységi formák eredményességét vagy sikertelenségét

Differenciáltan kell foglalkoznunk a fejlesztendő és a kiemelkedően fejlett gyermekekkel.

Szükséges, hogy a gyermek számára hiteles és elfogadható legyen a felnőtt mondanivalója, mivel életkori sajátosságából adódóan elsősorban a metakommunikációra figyel. Az anyanyelv használata végigkíséri az egésznapos óvodai életet, a gyermekek minden megnyilatkozását, a felnőttek és a gyermekek kapcsolatát. A gyermekre figyelő, jó beszédpéldát adó, jól artikuláló, választékosan „beszélő környezet” a gyermek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja.

Később a beszéd és gondolkodás fejlődésével párhuzamosan alakul ki figyelmük a közlés verbális tartalmára.

A beszéd az önkifejezés fontos eszköze, ezért az anyanyelvi nevelésnél a szókincs bővítése, a sajátos nyelvi formák elsajátítása, a nyelvtanilag helyes beszéd, a mondanivaló árnyalt megfogalmazása a cél.

A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes, szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt irodalmi élmények befogadására.

III.3.1. Fejlesztőprogram

Mozgásfejlesztés

- ✓ Nagymozgások fejlesztése célzott testmozgásokkal, amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa, iránya változik
 - járás
 - futás
 - ugrás
 - csúszás-kúszás, mászás
 - egyensúlygyakorlatok
 - szem-kéz koordináció fejlesztése
 - szem-láb koordináció fejlesztése
- ✓ Finommotorika fejlesztése
 - gyurmázás
 - építőjátékokkal építés
 - papírhajtogatás – papírfűzés
 - puzzle-játékok összerakása

- mintakirakás lyukastáblán
- vágás domború vagy előrajzolt mintákkal
- „papír-ceruza” feladatok
- kéziszergyakorlatok

Testsémafejlesztés

- ✓ A testrészek ismerete
 - önmaga felismerése és azonosítása
 - tevékenységek a testrészek megismerésére
- ✓ A test személyi zónájának alakítása
 - lateralitás
 - test elülső, hátulsó részei
 - test függőleges zónája
 - adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek
- ✓ Testfogalom
 - testrészek tudatos ismerete, test és testrészek funkciói
 - az egyes testrészek (fej, törzs, karok, ujjak, lábak, lábujjak) fejlesztésére alkalmas mozgások

Észlelés (percepciófejlesztés)

- ✓ Az észlelés pontosabb működését 3-4 éves korú gyermekeknél elsősorban a mozgás és testséma fejlesztésén keresztül érhetjük el, míg az 5-6 éves korúaknál már célzott, direktebb fejlesztés is szükséges. A látott, hallott, tapintott dolgok mindkét szakaszában természetes velejárója a nyelvi fejlesztés, a látott, hallott, tapintott dolgok nyelvi kifejezésének megtanítása, a szókészlet bővítése. A tanulási helyzetek többségében a vizuális észlelés összekapcsolódik valamilyen nyelvi (auditív) és motoros tevékenységgel.
- ✓ Vizuális fejlesztés
 - a szemmozgás tudatos kontrolljának kialakítása és erősítése
 - a szem fixációs működésének erősítése
 - vizuális zárttság – egészlegesség észlelésének alakítása
 - vizuális időrendiség felismertetése
 - vizuális ritmus: a legkülönbözőbb vizuális minták folytatása
 - vizuális helyzet – pozíció felismertetése
 - vizuális memória fejlesztése
- ✓ Az alaklátás és formaállandóság fejlesztése
 - a különféle alak – forma – méret motoros kialakítása
 - adott vizuális minta kirakása
 - minták rajzolása, festése
 - részekből különböző alakzatok összerakása
- ✓ A tapintásos – sztereognosztikus – észlelés fejlesztése
 - az alapvető gyurmázási technikák megtanítása
 - különböző formák, méretek alakítása minta után, megváltoztatásuk
 - ritmikus sorminta készítése, a minta folytatása
- ✓ A taktilis csatorna fejlesztése a vizualitás kizárásával
 - pusztán tapintással felismerni a tárgyakat
 - a tapintással felismert dolgokkal különféle tevékenységek végzése
- ✓ Mozgásos (kinesztetikus) észlelés fejlesztése
 - behunyt, majd nyitott szemmel egyazon mozgások végzése
 - háton érzékelt forma kivitelezése mozgással, képi formában
- ✓ A térészlelés – térbeli viszonyok felismerésének fejlesztése

- az alapvető téri irányok megismerése saját testrészeinek közvetítésével
- térbeli irányok, viszonyok megismertetése a körülötte lévő tárgyakkal
- a téri viszonyokat jelentő verbális kifejezések megtanítása
- ✓ A hallási észlelés (auditív) fejlesztése
 - a hangzási analízis – szintézis fejlesztése
- ✓ A keresztcsatornák fejlesztése
 - vizuális – tapintásos interszenzoros működések fejlesztése
 - vizuális – auditív interszenzoros működés fejlesztése
 - vizuális – kinezetikus interszenzoros működés fejlesztése
 - hallási – tapintásos interszenzoros működés fejlesztése
 - a szem-kéz koordináció fejlesztése

Verbális fejlesztés

- ✓ A tárgyak, cselekvések megnevezése
 - lakásban, az óvodában és a közvetlen környezetben lévők (ruházat, testrészek, cselekvések) megnevezése
 - térbeli viszonyok (irányok, helyzet idő)
 - osztályozás (alapformák, alapszínek, méret, hasonlóság, különbözőség, ellentét)

A gyermekek egyéni készség- és képességfejlesztését az alábbiak szerint tervezzük, szervezzük:

Gyermekcsoporton belül a játékidőben, a játékon keresztül

- ✓ A 3-7 éves gyermekek számára a játék alapvető létforma, legfőbb élményforrás, személyiségfejlesztésük színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.
- ✓ A játék a gyermek elsődleges, meghatározó tevékenysége, amely a lehető legnagyobb mértékben hat szinte valamennyi pszichés, motoros, szociális személyiségkomponensre.
- ✓ A gyermek felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya, a felnőtthöz való hasonlítás igénye, szocializációs indítékai a pszichikus szükséglet rangjára emelik a játékot.
- ✓ A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre gondolkodási tevékenységének első formái, fejlődik emlékezete, fantáziája, gazdagodik érzelmvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata. Fejlesztőhatással van a játék a nagy- és finommozgásokra, a figyelemre, a megfigyelőkészségre is.
- ✓ Célunk a szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel, a gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében.

Gyermekcsoportból kiemelve, egyéni készség-, képességfejlesztés

- ✓ Célunk, hogy a gyermekek az egyéni készség-, képességfejlesztéseken örömmel vegyenek részt, sikerélményhez jussanak, élvezzék a tevékenység, a teljesítmény, a tudás örömét, a saját szintjükhöz, önmagukhoz képest fejlődjenek, és elérjék, vagy megközelítsék, az életkorukra jellemző szintet.
- ✓ A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, érdeklődésére támaszkodva irányítjuk a megismerés folyamatát, építünk kérdéseikre, megjegyzéseikre.
- ✓ A célirányos fejlesztés a gyermek érési folyamatainak, és pszichikus fejlődési jellemzőinek a figyelembevételével történik.
- ✓ Nagyon fontos, hogy minden egyes gyermek esetében megtaláljuk az optimális terhelési szintet, mely erőfeszítést igényel a gyermektől, ugyanakkor sikerrel tudja megoldani a feladatokat (az alulterhelés és a túlterhelés is káros).
- ✓ Tevékenységet, cselekvést, manipulálást minden esetben végeznek a gyermekek, hiszen gondolkodásuk és értelmi képességeik összetevői ebben az életkorban tevékenységbe ágyazva,

cselekvéshez kapcsolva fejleszthetők eredményesen.

- ✓ Mindig annyi időt biztosítunk a végrehajtáshoz, hogy sietés, kapkodás nélkül végezhesék el a feladatot.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

IV.1. Személyi feltételek

Óvodapedagógus

Az óvodában a nevelés középpontjában a gyermek áll. Kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. A jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. A pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent, példakép a gyermekek előtt. Alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése.

„A program hatékonyságát nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, azaz egész egyénisége.”
(Porkolábné dr. Balogh Katalin: Komplex prevenció óvodai program)

Pedagógiai és pszichológiai felkészültségéből kifolyólag elvárhatóak a következők:

- ✓ ismeri a rábízott gyermekek életkori szükségleteit,
- ✓ sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységeken keresztül gondoskodik az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítéséről;
- ✓ alkalmazza a differenciált, egyéni fejlesztést, különös figyelmet fordítva a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre;
- ✓ a gyermek fejlődését nyomon követi, erről a szülőt tájékoztatja;
- ✓ a Komplex prevenció óvodai program alapján megválasztja módszereit, eszközeit, ezeket változatosan alkalmazza;
- ✓ rendelkezik a gyermekek iránt megnyilvánuló együttérző, oda- és ráfigyelő magatartással;
- ✓ igénye van az önképzésre, részt vesz a továbbképzéseken;
- ✓ problémamegoldó képességgel rendelkezik;
- ✓ a család mellett (és nem helyett) partnerként részt vesz a nevelési folyamatban;
- ✓ a gyermekek fejlődését szolgáló módszereket, értékeket, normákat közvetíti a szülők, kollégák felé;
- ✓ gondoskodik a gyermekek testi épségének megóvásáról;
- ✓ közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában;
- ✓ a gyermekekkel elsajátíttatja a közösségi együttélés szabályait;
- ✓ a gyermekeket a helyes magatartási normák betartására neveli;
- ✓ törekszik a környezettudatos magatartás kialakítására;
- ✓ az óvodai élet minden területén, minden gyermek számára biztosítja az egyenlő hozzáférést;
- ✓ tiszteletben tartja a gyermek és a szülő jogait.

Nevelő – oktató munkát segítő alkalmazott

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű a nevelő – oktató munkát segítő alkalmazott kommunikációja, bánásmódja és viselkedése is. Munkája nélkülözhetetlen az óvoda zavartalan működése, kitűzött céljaink, feladataink megvalósítása érdekében.

Fontosnak tartjuk a nevelő – oktató munkát segítő alkalmazott továbbképzésének megszervezését is.

IV.2. Az óvoda tárgyi – dologi feltételei

Az óvoda épületének főbb jegyei

Óvodánk Biatorbágyon, a Tópark lakópark területén működő Tópark Általános Iskola épületében kap helyet, de mégis elkülönülve, az erre a célra kialakított földszinti területrészen, az iskolától elkülönített bejárattal.

A csoportszoba tágas, világos, esztétikusan, a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó bútorzattal van berendezve, a helyiségből mosdó és öltöző nyílik. Az iskola korszerűen felszerelt tornaterme biztosítja a gyermekek igényeinek megfelelő mozgásfejlesztést, az alapfelszerelésen túl egyensúlyfejlesztők, kéziszerkesztők szolgálják a fő fejlesztési célokat (mozgás, testséma, percepció, verbális képességek.)

Az intézményhez saját belső játszóudvar tartozik, ahová a csoportszobából közvetlen kijutás biztosított, illetve öt perc sétatávolságra egy jól felszerelt játszótér is található, mely mindennap az iskolások és óvodások rendelkezésére áll. A csoportszobával szemben található kisebb szobában tervezzük kialakítani az egyéni fejlesztésekhez alkalmas foglalkoztatót, illetve egy vezetői iroda is rendelkezésünkre áll az intézményi adminisztrációs feladatok elvégzése, a szülők fogadása céljából. A közlekedőrész szintén világos, tágas, itt helyezkednek el az öltözőszekrények, ill. a mosdóhelyiség innen is megközelíthető.

Eszközrendszer

A játéktevékenység eszközei

A fejlesztőjátékok a pedagógia program végrehajtásának alapját képezik. Az életkornak megfelelő, készségeket, képességeket fejlesztő, jó minőségű játéktár áll rendelkezésre.

A tanuláshoz szükséges eszközök

Folyamatosan és célirányosan fejlesztjük, illetve bővítjük szakmai eszköztárunkat. Legfontosabb feladatunknak a mozgásfejlesztő eszközök (udvari és csoportszobai) minőségi és mennyiségi beszerzését tekintettük. A mozgásfejlesztő eszközök mellett az óvodai tanulás eszközeinek tekintjük a fejlesztőjátékokat is. Audiovizuális eszközállományunk is megfelelő. Ezen túlmenően szertárunk eszközállománya jó feltételeket teremt mindenfajta játék- és tanulási tevékenységhez.

Mese- és szakkönyvellátottság

Mesekönyvek: A törzsállomány az életkori sajátosságoknak megfelelően rendelkezésre áll, de nagy szerepet kapnak a gyermekek által óvodába hozott mesekönyvek is. Ezen felül az iskola saját könyvgyűjteménye is elérhető, mely a szépirodalom és a tudomány különböző területeiből tartalmaz könyveket.

Szakkönyvek: A már rendelkezésünkre álló iskolai szakkönyvállomány több olyan szakirodalmat magában foglal, mely kiválóan alkalmazható az óvodai nevelésben is. Minden lehetőséget kihasználunk a lista bővítésére. A fejlesztés, különös tekintettel a választott programmal kapcsolatos kiadványok beszerzésére, kiemelt céljaink között szerepel, a fenntartó ebben teljes mértékben partner.

IV.3. Óvodai élet megszervezése

Az óvoda nyitvatartási rendje igazodik az iskolai nyitvatartási rendhez, az évközi szünetek a tanév rendjének megfelelően alakulnak az óvodában is, illetve minden nevelési év június 30. napjáig tart nyitva óvodánk, s minden tanév augusztus 21. napján nyit újra.

IV.3.1. Napirend

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket, a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével. Fontos a tevékenységek közötti belső arányok helyes kialakítása. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.

A napirendet az óvodapedagógusok dolgozzák ki, figyelembe véve a helyi sajátosságokat, a gyerekek életkori és egyéni sajátosságait, valamint az évszakok jellegzetességeit. A rugalmas elemek biztosítják, hogy érvényesüljön a folyamatos óvodai életszervezés, amely:

- ✓ megfelelő időt biztosít a gyerekek számára a különböző tevékenységekhez,
- ✓ hosszú időt ad a szabad játékhoz és a mozgáshoz,
- ✓ lehetőséget ad a tevékenységekbe való folyamatos átmenetre,
- ✓ az életkorból adódó és az egyéni igénytől függő időszükséglet biztosítására (pihenés, gondozási tevékenységek),
- ✓ az időjárástól függően a szabadban tartózkodás idejének változtatására.

Minta napirend:

7:00 – 9:00 óra: megérkezés, gyülekezés a csoportban, folyamatos reggeli, beszélgetőkör

9:00 – 12:00 óra: szabad játék, mozgás; választható felajánlott tevékenység, kezdeményezés szabad játékból, irányított játék, játék a szabadban

12:00 – 15:00 óra: ebéd, testápolási teendők, pihenés

15:00 – 16:00 óra: uzsonna, szabad játék,

A részképességfejlesztés időpontjai minden tanév szeptemberében kerülnek meghatározásra.

IV.3.2. Hetirend

A hetirend elsősorban az óvodapedagógus munkáját segíti abban, hogy nevelőmunkáját a folyamatosság, a rendszeresség, a tudatosság és a fokozatosság elve szerint végezhesse.

A heti ciklusokban a tartalmi egység elvei alapján, komplex módon jelennek meg a tevékenységi formák. Naponta van lehetőség az éneklésre, vizuális tevékenységre, verselésre, mesélésre, a választhatóság elve szerint.

A gyermeknek naponta szüksége van szervezett játékos mozgásra, ezért naponta frissítő tornát, heti egy alkalommal testnevelés foglalkozást szervezünk.

Naponta bizonyos tevékenységi forma hangsúlyozott, s ennek megfelelően történik a célirányos készség-, képességfejlesztés.

A gyermeknek megadjuk a lehetőséget, hogy a megkezdett témát, tevékenységet kedve szerint folytathassa az adott hét folyamán.

IV.3.3. Pedagógiai dokumentumok

- ✓ éves óvodai munkaterv,
- ✓ a csoport éves tevékenységi terve,
- ✓ a tevékenységi területek heti ütemterve,
- ✓ a csoport éves nevelési terve (szokás- és normarendszer),
- ✓ egyéni fejlesztési tervek,
- ✓ a gyermekek fejlettségét mutató egyéb munkák gyűjteménye (rajzok, munkadarabok stb.),
- ✓ a csoport fejlettségének félévi és tanév végi értékelése.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése:

Minden nevelőmunka tudatos végzése magában rejti a fejlődés nyomon követését, az elért eredmények figyelemmel kísérését, a belső kontrollt, amellyel a gyermek fejlődése biztosított. Ehhez elengedhetetlen, hogy a fejlődési szakaszokat nyomon kövessük, elemezzük, és a fejlődés menetét ezek alapján meghatározzuk.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

A személyiséglap szempontjai alapján tájékozódhatunk a család jellemzőiről, a nevelési légkörről, a leggyakrabban alkalmazott nevelői eljárásokról. Fontos kérdéseket tartalmaz a gyermek korai fejlődésére vonatkozóan, amelyek felderíthetik a terhesség, a szülés alatt és a csecsemőkorban esetlegesen elszenvedett traumákat. A korai szakasz fejlődési üteméről szerzett információ feltárhatja a jelenlegi problémák gyökerét. Jó eszköze az anyával való kapcsolatfelvételnek is.

A megfigyelési szempontok abban segítik az óvodapedagógust, hogy az óvoda mindennapi életében a szabad és a szervezett tevékenységek alkalmával felfigyeljen a gyermek jellegzetes viselkedésmódjaira. A benne felsorolt viselkedési tünetegyüttesek speciális jelzői az enyhe agyi diszfunkciónak, hiperaktivitásnak, a potenciális tanulási zavarnak. A megfigyelési szempontok segítségével könnyen kiszűrhetők a részfunkciózavaros gyermekek, és a szükséges támogató nevelés egészen korán elkezdhető. A fejlettségmérő lapok a gyermeki fejlődés folyamatának megragadását teszik lehetővé az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig.

Fő területei: mozgásfejlettség, testséma, a téri tájékozódás, térbeli mozgás fejlettsége, az értelmi fejlettség, a finommotoros koordináció fejlettsége, a nyelvi kifejezőkészség és a gyermek szociális fejlettsége, szociális érettsége. A jelzett pszichikus struktúrák a tanulási képesség meghatározói, illetőleg az iskolára való alkalmasság biztosítékai. Választott programunk ezek kiemelt fejlesztését vállalja fel. A fejlesztési feladatok megtervezéséhez a folyamatos szintfelmérés elengedhetetlen.

A fejlettségmérő lap olyan szempontokat és feladatsorokat tartalmaz, amelyek idegéletani, fejlődéslélektani megalapozottságúak, de a gyermek mindennapi tevékenységében előfordulók, az óvodapedagógus által játékosan mérhetők. Rutinos teljesítésük csak az óvodáskor végére várható el, illetőleg az iskolába lépéshez szükséges fejlettség, alkalmasság csak a rendszeres, jó megoldások birtokában állapítható meg.

Vezetése lehetőség szerint természetes feladathelyzetben alkalmazott megfigyelésen alapuljon, esetenként játékos egyéni vizsgálaton.

IV.3.4. Ünnepeink

A nevelési folyamatba ágyazott tevékenységek jellemzően az évszakokhoz kötődnek. Az évszakokat a hétköznapok és az ünnepnapok tagolják. Az ünnepek szinte magukba sűrítik egy-egy évszak jellegzetességeit is. Feladatunk, hogy életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő szinten megismertessük a gyermekeket a magyarsággal, a magyar nép kultúrájával, hagyományaival. Nemzeti örökségünk részei a népszokásokhoz fűzött népi mondókák, rigmusok, népdalok és népmesék. Környezetünket úgy alakítjuk, díszítjük, hogy az az ünnepek hangulatát tükrözze. Óvodai ünnepeink többnyire közösek az iskolaival, így lehetőség van a közös ünneplésre, az iskola és óvoda szoros összefonódására.

Megemlékezésünk:

- ✓ március 15-e

Ünnepeink:

- ✓ Márton-nap,
- ✓ Mikulás,
- ✓ karácsony,
- ✓ farsang,
- ✓ húsvét,
- ✓ anyák napja,
- ✓ gyermeknap,
- ✓ évszáró

Természetóvó jeles napok:

- ✓ állatok világnapja,

- ✓ víz világnapja,
- ✓ Föld napja,
- ✓ madarak és fák napja

Gyermekcsoporton belül:

- ✓ a gyermekek születésnapja

Az ünnepek, ünnepélyek jelentős események mindenki életében, és a közös átélés élményével hatnak a gyermekekre. Az ünnepre hangoló, örömteli közös tevékenységek a gyermekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorolnak, erősítik a közösséghez, az óvodához tartozás élményét. Az ünnepek előzményei, megvalósításai illeszkednek az óvodai élet mindennapjaihoz, nem zavarják meg azok ritmusát, szokásait, de kiemelkednek a mindennapokból, jelezve ezzel fontosságukat.

IV.3.5. Partneri kapcsolataink

Család – óvoda

Folyamatos feladatunk a szülőkkel való szoros együttműködés.

Célunk: a személyiségi és a szülői jogok tiszteletben tartásával erős partneri viszony kiépítése.

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. A kettő összhangja, együttműködése a gyermek harmonikus fejlődésének feltétele. Ugyanakkor az óvoda nem vállal(hat)ja át a családi nevelés feladatainak megoldását, de hozzájárulhat a családi szocializáció esetleges kedvezőtlen hatásainak enyhítéséhez. A családi nevelés hiányosságaira tapintatosan ráirányítjuk a szülők figyelmét, felajánljuk a szakmai – pedagógiai együttműködésünket a hiányosságok pótlására, a hibák elkerülésére, és a lehetséges mértékig kompenzáljuk a családi nevelés okozta hátrányokat.

A gyermek reális megismeréséhez, értékeinek felfedezéséhez, alapszükségleteinek kielégítéséhez a szülőket hozzásegítjük a gyermek óvodai fejlődéséről való rendszeres és korrekt tájékoztatással.

A kapcsolattartás formái:

- ✓ A napi találkozások alkalmával csak a legfontosabb információk nyújtására van lehetőség.
- ✓ A fogadóóra alkalmas a problémák megbeszélésére a szülők és az óvodapedagógus részéről egyaránt.
- ✓ Szülői értekezleteken az óvodát, a csoportot, a gyermekeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Az óvodapedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembevétele.
- ✓ Nyílt napon a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kaphatnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van a közösség megfigyelésére is.
- ✓ A játszódélután célja a szülő – gyermek – óvodapedagógus kapcsolatának erősítése.
- ✓ A szülőkkel közös munkadélután (barkácsolás, díszítés stb.), azaz a más körülmények közötti találkozás, jól szolgálja a nyílt, őszinte kapcsolat alakítását, erősítését. A szülők kötetlenebb formában, szívesebben mondják el nevelési problémáikat, eredményeiket, örömeiket stb.
- ✓ A közös programok, ünnepek lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének mélyebb megismerésére, nevelési elveik közelítésére.

Alapelveink:

- ✓ bizalomra épülő kapcsolat kialakítása minden családdal;
- ✓ nevelőtársi viszony szorgalmazása;
- ✓ a gyerek fejlesztésében az óvodapedagógus támasza legyen a szülőnek;
- ✓ a családi és az óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása;

- ✓ az egyéni igények, szokások figyelembevétele;
- ✓ az előítéletek kiküszöbölése.

A család-óvoda kapcsolatunkban fontos szem előtt tartanunk:

- ✓ Az óvodai nevelés lételeme az óvoda és a szülők között kialakított jó és tartalmas kapcsolat – ez elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.
- ✓ A családdal történő nyílt és őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg.
- ✓ A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, gyermekük fejlesztésében társak vagyunk, érezniük kell, hogy gyermeküket az óvodában szeretet és biztonság veszi körül.
- ✓ Az óvoda valamennyi dolgozójának arra kell törekednie, hogy emberi magatartásával, szakmai felkészültségével példamutató legyen a családok számára.

Kapcsolattartás a Komplex prevenciós óvodai programot alkalmazó intézményekkel

Célunk egymás munkájának segítése, a gyakorlati tapasztalatok átadása, eredményeink, problémáink megbeszélése, összehasonlítása. Részvétel konzultációkon, gyakorlati bemutatókon, továbbképzéseken.

Kapcsolattartás az intézmény iskolaorvosával, védőnőjével

Célunk:

- ✓ a teljes körű egészségnevelési program szereplőjeként a szűrővizsgálatok elvégzése,
- ✓ az óvodából az iskolába történő átmenet zavartalan biztosítása,
- ✓ a kölcsönös nyitottság érvényesülése, egymás munkájának megismerése,
- ✓ kölcsönös bizalom, megbecsülés egymás nevelőmunkája iránt.

Kapcsolattartás közművelődési intézményekkel

A színházak, filmszínházak, múzeumok stb. rendezvényeit a gyermekek életkori sajátosságait, érdeklődését figyelembe véve látogatjuk.

Kapcsolattartás pedagógiai szakemberekkel

Logopédussal, pszichológussal és szükség szerint egyéb szakemberekkel a jó munkakapcsolat kialakítására, fenntartására, erősítésére törekszünk.

V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

V.1. Természetes gyermeki megnyilvánulások

V.1.1. A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyerek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A játék fejlődése a fejlődés egészének tükrözi. A mozgás, a testséma és az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszéd folyamatok, a kommunikáció fejlődése mind-mind játékba ágyazódik.

Az egyes játékfajták kiemelt személyiségformáló hatása:

Gyakorlójáték: fejlődik a gyermek nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége.

Szimbolikus szerepjáték: alakulnak erkölcsi, akarati tulajdonságai, kognitív képességei, szocializációs készsége, kommunikációja.

Konstruáló játék: alakul a szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak-formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája.

Szabályjáték: fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarati tulajdonságai, szocializációs készsége.

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a kognitív, az érzelmi, akarati, szociális, társas fejlődéstől. Elválaszthatatlan a mozgástól, a világkép és a tudat kialakulásától.

A gyermek a játékában vérmérsékletének, aktuális idegéletteni, érzelmi állapotának megfelelően választ tevékenységi formát. A gyermek idegrendszere pontosan szabályozza, hogy miből mit, mennyit választ, az újat vagy a biztonságot adó ismertet választja-e az adott pillanatban. Programunk a játékot tekinti a tanulás elsődleges keretének.

Szabad játék:

Amikor az óvodapedagógus biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot a játéktevékenység, a játékeszközök, a társak, a játszóhely megválasztásában, az ötlet megvalósulásában.

Kezdeményezett játék:

Amikor az óvodapedagógus pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, amelyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet. Ennek a külső késztetésnek akkor van helye, ha a gyermek érdekében történik, mégpedig úgy, hogy azok elősegítik képességeinek, kompetenciáinak fejlődését, és találkoznak igényeivel.

Célja:

A tevékenységen keresztül a gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakoztatása, kompetenciáinak fejlesztése. Érzelmi, akarati tulajdonságainak alakítása. Szociális, társas viselkedésének, magatartásának formálása.

Feladatok:

- ✓ Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése, folyamatos fenntartása; hely, idő, eszköz biztosítása.
- ✓ Szükség szerinti együtt játszás, támogató, serkentő, ösztönző magatartás biztosítása.
- ✓ Cselekvésre inspiráló környezet kialakítása: A játékok a gyermekek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése. A barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézimunka, bábozás, dramatizálás eszközeinek sokszínű, szabadon választhatóságra lehetőséget adó elhelyezése. A játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek játékigényüknek megfelelően maguk is átrendezhessék.
- ✓ A csoportszobában is használható mozgásos játék biztosítása.
- ✓ Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, mely élményforrás lehet a gyermek számára.

Sikerkritérium:

- ✓ Örömmel, önfeledten játszik.
- ✓ Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni.
- ✓ Építmény lemásolására képes.
- ✓ Képes élményei eljátszására.
- ✓ Szívesen vállal szerepet.
- ✓ Betartja a társas viselkedés elemi szabályait.
- ✓ Szabályjáték során betartja a szabályokat, másokat is figyelmeztet a szabály betartására.
- ✓ Egészséges versenyszellemben tevékenykedik.
- ✓ Játékában elmélyült, kitartó.
- ✓ Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik.
- ✓ Önállóan kezdeményez szerep- és szabályjátékokat. Elosztja a szerepeket, betartja a szabályokat, egymáshoz és a szabályokhoz is tud alkalmazkodni.

- ✓ Rendelkezik alkotó képzelettel, fantáziával, problémamegoldó készséggel, helyzetfelismerő képességgel.
- ✓ Egyszerűbb kiegészítő eszközöket önállóan elkészít, játékában használja azokat.

A játék támogatása:

- ✓ A gyermek játékválasztásának tiszteletben tartása.
- ✓ Reflektív szemléletű jelenlét a játékban: a gyermekjáték fejlődésének nyomon követése → differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása.
- ✓ Az új játék használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel való együtt játszás során.
- ✓ A gyermek aktuális fejlődési szintjéhez igazított képességstruktúrák adekvát támogatása.
- ✓ A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése.
- ✓ Modellértékű viselkedés, kongruens kommunikáció.
- ✓ Csak szükség esetén történő beavatkozás, a játéktevékenység zavarása nélkül.
- ✓ Ha a szituáció úgy kívánja, és a gyermekek igénylik, az óvodapedagógus is játszótársként vesz részt a játékban.
- ✓ Az egészséges versenyszellem megalapozása.
- ✓ A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.

V.1.2. A mozgás

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Miközben mozog a gyermek, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik csont- és izomrendszere. Alakulnak mozgáskoordinációi, testi képességei, ill. pontosabbak, önállóbbak, finomabbak lesznek mozdulatai. Egyre többféle mozgást képes elvégezni, egyre több készsége, szokása alakul. Egyre inkább képessé válik mozgásának, viselkedésének tudatos irányítására, mozgásigénye elhalasztására. Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágra értelmezzük: az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magában foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Sokoldalú tevékenység, és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi.

Célja:

A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, mozgásigényük kielégítése. A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel megalapozása. A mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása. A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs). Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése. Minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet. Bátran, örömmel mozogjanak a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Igénnyé, majd szokássá válják a mindennapi mozgás. Maguk is kezdeményezzenek mozgásos játékokat.

Feladatok:

- ✓ A mozgás beépítése természetes módon a gyermekek tevékenységeibe.
- ✓ Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása.
- ✓ A gyermekek mozgáskedvének megőrzése, illetve szükség esetén felkeltése.
- ✓ A mozgásos tevékenység pozitív megerősítése, lehetőségének biztosítása csoportszobában és udvaron.
- ✓ A baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása a gyermekekkel közösen, majd fokozott betartatása.
- ✓ A gyermekek életkorához és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos tevékenységre inspiráló eszközök kiválasztása, folyamatos cseréje.
- ✓ A testnevelés foglalkozások anyagának összeállítása, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettség aktuális állapotát.

- ✓ A játékoság elsődlegességének tiszteletben tartása a foglalkozásokon.
- ✓ A foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása.
- ✓ A tevékenységek irányításánál és értékelésénél differenciálás, egyéni fejlődési jellemzők figyelembevétele.
- ✓ A gyermekek optimális terhelése.
- ✓ A napi, mindennapos 10-20 perces frissítő mozgás tervezése során elsődlegesség biztosítása a mozgásos játékoknak.
- ✓ Évente egyszer mozgásos versenyprogram szervezése.
- ✓ Az adott foglalkozás mozgásos anyagához a prevenció program fejlesztési feladatainak hozzáigazítása.
- ✓ Kiemelt prevenció feladatok megvalósítása: nagymozgásfejlesztés, egyensúlyérzék-fejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, testsémafejlesztés, térpercepció-fejlesztés, finommotorika fejlesztése, keresztcsatornák fejlesztése.

Sikerkritérium:

- ✓ Igényli a mindennapos mozgást.
- ✓ Mozgása harmonikus, összerendezett.
- ✓ Téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni.
- ✓ Magabiztosan alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket.
- ✓ Ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani ezeket.
- ✓ Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.
- ✓ Kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja.
- ✓ Fejlett az egyensúlyérzéke.
- ✓ A mozgásos játékok, gyakorlatok, téri helyzetek felidézésére képes, vizuális memóriája korának megfelelően fejlett.
- ✓ Ismer legalább egy labdajátékot.
- ✓ Ismeri legalább 2-3 kéziszert használatát.
- ✓ Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész.
- ✓ Ismeri a gyakran játszott mozgásos játékok szabályait.
- ✓ Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.
- ✓ Mozgáskedve, mozgásigénye életvitele részévé válik.
- ✓ Mozgását irányítani és helyzetben tartani tudja, tempóját szabályozza.
- ✓ Finommotorikája fejlettsége révén felkészült az írás tanulásához.
- ✓ Önfegyelme, figyelve megerősödik.

A mozgásfejlesztés fő területei: mindennapos testmozgás, testnevelés, szabad játék.

A mozgásfejlesztés támogatása:

- ✓ El kell fogadnunk az egyéni eltéréseket, de tenni kell azért, hogy a gyermekek képességei optimálisan fejlődjenek.
- ✓ A képességek a gyermekek megfelelő játékos élethelyzetében, tevékenységében fejleszthetők.
- ✓ A fejlesztés eredménye függ a gyermekek motiváltságától, az aktivitástól és a differenciálástól.
- ✓ Szükséges a gyermekek erőfeszítése, szorgalma, önállósága.
- ✓ A tevékenységet sokszor kell ismételni, hogy a gyermekek megkapják a próbálkozás, a korrekció lehetőségét, s a közben elért apró sikerek stabilizálják az igény szintet, amely újabb teljesítményre ösztönöz.
- ✓ Sokszori gyakorlás során erőfeszítésre, önállóságra és önkorrekcióra kell serkenteni.

V.2. Verselés-mesélés

A mese, a vers ősi forrása az anyanyelvnek. Értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekeknek. Az érzelmi biztonság megadásának és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a gyermekek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mese kiválóan alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Célja:

A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása. A szókincs bővítése és a sajátos nyelvi formák elsajátítása. A megfelelő nyelvi, kommunikációs fejlettség elérése, amely a megismerési folyamatnak, a gondolkodás fejlődésének meghatározó eleme. A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése. A magyar kultúra értékeinek átörökítése. Interkulturális nevelés A szülők nevelési szemléletének formálása.

Feladatok:

- ✓ Változatos irodalmi élmények közvetítése.
- ✓ Életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag választása.
- ✓ Magyar népi, illetve műalkotásból választás, ezen túl mai kortárs irodalmi művekből.
- ✓ Az irodalmi élmény befogadásához szükséges "szertartás" kialakítása.
- ✓ Az irodalmi anyag kifejező közvetítése a gyermekek részére.
- ✓ A gyermekek motiválása az irodalmi élmény befogadására.
- ✓ Kiegészítő és bábeszközök barkácsolása, készítése.
- ✓ Képeskönyvek elérhetőségének biztosítása.
- ✓ A könyvek használatának, megbecsülésének alakítása.
- ✓ Könyvtárlátogatások szervezése.
- ✓ A szülők szemléletének formálása (irodalmi művek, mesélés szerepe).

Sikerkritérium:

- ✓ Örömmel várja a mesélést.
- ✓ Mesekezdeményezésen szívesen részt vesz.
- ✓ Képes kitartóan figyelni.
- ✓ Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat.
- ✓ Képes a folytatásos mese szálaait felidézni, epizódjait összekötni.
- ✓ Szívesen nézeget képeskönyvet.
- ✓ A képeskönyvet megbecsüli, vigyáz épségére.
- ✓ Szívesen mond verset.
- ✓ Szereti a mondókákat.
- ✓ Képes meséket, történeteket elmondani, alkotni.
- ✓ Elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tud.
- ✓ Ismeri a színházi magatartás alapvető szabályait.
- ✓ Nő a szülői mesélés gyakorisága.
- ✓ Az érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszédképességnek az alapjai kialakulnak.
- ✓ Beszédfigyelmük kialakul.

V.3. Ének – zene, énekes játék, gyermektánc

Az ének-zene tevékenység semmi mással nem pótolható alapot ad a készségek, képességek, elsősorban a hallásérzékelés és a ritmusérzék fejlesztéséhez. Gazdag érzelmi világa a spontán figyelmet belső motivációvá erősíti, nyugalmat, derűt rejt magában. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. Kultúrtartalmával a személyiségfejlődés elengedhetetlen része.

A zenei anyag összeállításának szempontjait elsősorban az életkori sajátosságok határozzák meg. Követelmény az érzelmi közelség, a hangterjedelem, a ritmuskombinációk és a mozgásanyag megfelelősége. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek nemzeti és hovatartozását is.

Célja:

A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása. A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése. A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által.

Feladatok:

- ✓ Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, ezek összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően.
- ✓ Az óvodában is játszható énekes népszokások válogatása.
- ✓ Ritmusérzék fejlesztése, éneklési készség és a harmonikus, szép mozgás alakítása.
- ✓ A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal.
- ✓ Igényes hangszerjátékkal és zene kiválasztásával a zenei fogékonyság megalapozása.
- ✓ A kör és egyéb mozgásos játékokhoz elegendő hely kialakítása.
- ✓ A játékok hangulatának megteremtéséhez változatos, esztétikus, motiváló hatású, élményt előhívó eszközök biztosítása.

Sikerkritérium:

- ✓ Örömmel, szívesen játszik dalos játékokat, bátran énekel, akár egyedül is.
- ✓ Korához képest tisztán énekel.
- ✓ Zenei érzékenysége, fogékonysága életkorának megfelelő, nyitott zenei élmények befogadására.
- ✓ Auditív észlelése, megfigyelése, emlékezete és intermodalitása fejlett.
- ✓ Megkülönbözteti a zenei fogalompárokat: halk – hangos, gyors – lassú.
- ✓ Zenére történő mozgása összerendezett, esztétikus, ritmust követő.
- ✓ Szívesen hallgat zenét.
- ✓ Képes érzékeltetni az egyenletes löktetést, ismer egyszerű ritmusokat, képes azokat visszaadni.
- ✓ Felismeri néhány hangszer hangját. Maga is képes egyszerűbb hangszerek használatára (dob, cintányér, triangulum).
- ✓ Ismeri a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos játékokat, ritmusokat.

V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A gyermeki ábrázolás speciális játéktevékenység, melynek során a gyermek a világról szerzett ismereteit érzékletes képi úton rögzíti. Az ábrázolás a gyermek első alkotótevékenysége. Feladatunk megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival. Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatás.

Önértékelésre, mások munkájának megbecsülésére nevelés.

Célja:

Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele, az intellektuális látás kialakítása.

Feladatok:

- ✓ Megfelelő helyet, időt és eszközt biztosítani a gyermekek számára.
- ✓ Az ábrázolás eszközeit a gyermekek által elérhető helyen tartani.
- ✓ Párhuzamosan végezhető tevékenységként lehetőséget adni a szabad alkotásra.
- ✓ Az ábrázolótevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokások megtanítása.
- ✓ A 3-4 éves korú gyermekekkel megkedveltetni a rajzolás, festés alapjait, a mintázás alapttechnikáit, nyomdázást, tépést, ragasztást.
- ✓ A 4-5 éves korú gyermekek körében formálni a képkalkotást, megismertetni a vágás, hajtogatás, egyszerűbb fonás, varrás és gyöngyfüzés alapjait.
- ✓ Az 5-7 éves korú gyermekeknél a képkalkotás különböző, változatos technikákkal történő készítését erősíteni, valamint a többféle technikai megoldást igénylő barkácsolást.
- ✓ Bemutatni a gyermekeknek az életkoruknak és egyéni érdeklődési körüknek megfelelő műalkotásokat, Budapestre jellemző épületeket, hidakat.
- ✓ A gyermekek által létrehozott alkotást pozitívan értékelni, elfogadni.
- ✓ Az alkotókedvet ötletekkel, javaslatokkal, egy-egy inspiráló eszközzel segíteni.
- ✓ A váratlan eseményeken alapuló ábrázolási kedvet rugalmasan kezelni.
- ✓ Szabadban is megteremtteni a lehetőséget az alkotásra.
- ✓ Támogatni a gyermekek kezdeményezését csoportos alkotásra.
- ✓ Az ábrázolás során különösen figyelni a diszgráfia tüneteire, észlelésekor jelzéssel élni a megfelelő szakember felé.
- ✓ Nagy odafigyelést tanúsítani a helyes ceruzafogás iránt.
- ✓ A csoportszoba, öltöző, mosdó és folyosó esztétikumának alakítása és fenntartása során formálni a gyermekek ízlését, környezettudatos szemléletét.

Sikerkritérium:

- ✓ Bátran, szívesen használja az ábrázolás eszközeit.
- ✓ Ismeri az ábrázolás anyagait, azokat biztonsággal, önállóan választja és használja.
- ✓ Élményeit képes megjeleníteni vizuálisan is.
- ✓ Szem-kéz mozgása összerendezett.
- ✓ Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- ✓ Ismeri a különböző tanult ábrázolási technikákat, azokat képes alkalmazni.
- ✓ Megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése.
- ✓ Szívesen alkot közösen a többi gyermekkel, ötletet, javaslatot saját döntése alapján mérlegel.
- ✓ Ábrázolása során kitartó.
- ✓ Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra, képes esztétikai véleményt alkotni.
- ✓ Ismer 2-3 műalkotást, jellegzetes épületet, hidat.
- ✓ Vonalvezetése balról-jobbra halad.
- ✓ A kezek ügyesedése lehetővé teszi az egyre tökéletesebb önkifejezés megvalósulását az ábrázolótevékenységekben.
- ✓ Alkotás közben ügyel környezetére és saját maga, munkája tisztaságára.
- ✓ Szereti maga körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszíti a környezetét.
- ✓ Térlátása korának megfelelő.

V.5. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő, biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és térbeli viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik sík-, tér- és mennyiségszemlélete.

Célja:

A természeti és épített környezet megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása. A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása. A gyermeket körülölelő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása. A matematikai érdeklődés felkeltése. A logikus gondolkodás megalapozása.

Feladatok:

- ✓ Megismertetni a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- ✓ Környezetbarát szokások megalapozása: takarékoskodás, hulladékkezelés.
- ✓ Kirándulásokon természeti kincsek gyűjtésére motiválni.
- ✓ Az óvoda közvetlen környékére sétákat szervezni.
- ✓ Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltatni, közlekedési eszközökkel ismertetni meg a gyermekeket.
- ✓ A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- ✓ Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztalása, a matematika iránti érdeklődés felkeltése.
- ✓ Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeiknek figyelembevétele.
- ✓ Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése.

Sikerkritérium:

- ✓ Tudja, hol lakik, mi a pontos címe. Tudja saját és szülei nevét. Ismeri szülei foglalkozását. Tudja óvodájának nevét.
- ✓ Különbséget tud tenni az évszakok között.
- ✓ Ismeri a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat.
- ✓ Ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait, ezeket szívesen végzi.
- ✓ Ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat.
- ✓ Felismeri a közlekedési eszközöket.
- ✓ Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ✓ Szívesen vesz részt kirándulásokon, kiállításokon.
- ✓ Logikus a gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelelnek.
- ✓ Problémamegoldó készsége jó.
- ✓ Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
- ✓ Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmait.

- ✓ Ismeri az irányokat, és helyesen értelmezi feladatvégzése során.
- ✓ Helyesen használja a névutókat.
- ✓ Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni.
- ✓ Az alapvető formákat ismeri, azonosítja, ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni.
- ✓ Azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni.
- ✓ Van tapasztalata a tükrökről, szimmetriáról.

V.6. Munkajellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munkajellegű játékos tevékenység. A gyermek munkajellegű tevékenysége örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység. Óvodáskorban a játék által alakítjuk ki azokat a magatartási formákat, formáljuk azokat a tulajdonságokat, amelyekkel megalapozzuk a későbbi (felnőtt) életben a munkához való viszonyt (pl. manipulációs készség, megfigyelőképesség, céltudatosság, elmélyülés a tevékenységben, felelősségérzet, probléma felismerése és önálló megoldása, gondolkodás, szabályok betartása stb.).

A munka az életre nevelés fontos része. A gyermeki munkát a jártasság és készség fokára kell emelni, akkor nevelő értékű, amikor a gyermek felismeri az indíték és az esemény közötti összefüggést. A munkára nevelés a szocializáció része.

Kiemelt nevelési cél az elvégzett munka megbecsülésére nevelés, mely a saját és társak, valamint a felnőttek viszonylatában is értendő.

Feltételei:

Általános feltételként kell kiemelni a nyugodt légkört, a feladatok elvégzéséhez a megfelelő begyakorlási lehetőséget, és játékosságot.

Közvetlen feltételek: megfelelő munkaeszközök biztosítása, azok rendben tartása; elegendő munkalehetőség; elegendő idő a munka elvégzésére; megfelelő hely a munka elvégzésére; biztonsági feltételek megteremtése, baleset, sérülés megelőzése; a tevékenység folyamatának ismertetése, szükség szerinti segítségadás; a tevékenység folyamatos értékelése.

Célja: A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása:

- ✓ Kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük.
- ✓ Érzelmi – akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- ✓ Szociális – társas: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk.

Feladatok:

- ✓ Nyugodt, bizalmon alapuló, szeretetteljes légkör kialakítása.
- ✓ Megfelelő eszközök és azok hozzáférhetőségének biztosítása.
- ✓ Elegendő munkalehetőség szervezése.
- ✓ Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása a munka elvégzésére a folyamatosság érdekében.
- ✓ A differenciálás elvének érvényesítése feladatadáskor.
- ✓ A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekhez mérten fejlesztő hatású.
- ✓ A munkajellegű feladatok jutalomként jelenjenek meg.

Sikerkritérium:

- ✓ Önkiszolgáló tevékenységek:
 - A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzik.
 - Étkezésnél helyesen használják a kanalat, kést, villát, szalvétát.
 - Öltözködéskor önállóan tudnak gombolni, próbálkoznak a megkötéssel.

- Az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.
- ✓ Alkalmoszerű munkák:
 - Pontosan megértik, mit várnak el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
 - Bonyolultabb feladatot is örömmel végeznek el, és annak szervezésében is önállóak.
- ✓ Közösségi munkák:
 - A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk.
 - Naposi feladataikat önállóan, pontosan végzik.
 - Felelősi munkákat szívesen vállalnak, és önállóan teljesítik.
 - A környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában.
 - Munkajellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.
- ✓ A környezettudatos viselkedést megalapozó munkák:
 - Szívesen segítenek a falevelek összegyűjtésében.
 - A virágokat nem tépik le, hagyják az eredeti helyükön, szépségükben.
 - Szívesen ápolják a növényeket.
 - Télen szívesen gondoskodnak a madarak táplálékáról.
 - Segítenek társaiknak.

V.7. Tevékenységben megvalósuló tanulás

A tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak, a környezetéből és az óvodai élet során megszerzett ismereteinek, tudásának fejlesztése. A tanulást támogató környezet megteremtése során építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái: utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartási és viselkedéstanulási szokások alakítása; spontán játékos tapasztalatszerzés; játékos cselekvéses tanulás; a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés; az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés; gyakorlati problémamegoldás.

A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását. Törekszünk a gyermeket jellemző érdeklődés, kíváncsiság, figyelem, gondolkodás örömeinek felkeltésére és ébrentartására.

Célja:

Az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges készségek, képességek fejlesztése.

Felkészítés az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására, a gyermekek kompetenciáinak alakítása.

Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

Feladatok:

- ✓ A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése.
- ✓ Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.
- ✓ Spontán, játékos helyzetek kihasználása.
- ✓ A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása.
- ✓ Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra.
- ✓ Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevételével a tevékenységek felkínálása során.

- ✓ Személyre szabottan, pozitív értékeléssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakozását.
- ✓ A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése (intellektuális, speciális képességek, viselkedési jegyek).
- ✓ A fejlesztést célzó pedagógusi feladatok:
 - A tehetség és megjelenési formájának felismerése.
 - A gyermek segítése a továbbfejlődésben, speciális szükségleteinek kielégítése.
 - Kreativitásuk ösztönzése.
 - A szülő segítése gyermeke nevelésében.
 - Részképesség-lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek.

Sikerkritérium:

- ✓ A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- ✓ Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- ✓ A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek.
- ✓ A részképesség- és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.
- ✓ A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységeket.

VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Mint többcélú köznevelési intézmény, célunk, hogy óvodásaink iskolánkban kezdjék meg tanulmányaikat. A tanítókkal való szoros szakmai együttműködés jelentősen megkönnyíti azt a szocializációs folyamatot, amelyben óvodásból iskolássá érik a kisgyermek.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdésére. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- ✓ az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- ✓ megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- ✓ a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- ✓ érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ,

különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

- ✓ elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- ✓ ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- ✓ egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- ✓ feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, a feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

VII. A nevelői munkát segítő eszközök

Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő főbb eszközök:

trambulin, billenő lépegető, egyensúlyozó teknős, elefánttalp, gördeszka, füles labda, egyensúlyozó deszka, body-roll, rugós deszka, különböző hinták, alagútbújó, pad, zsámoly, karika, tornabot, labda, egyensúlyozó kövek, mozgásfejlesztő készlet stb.

Ének-zene, énekes játékok főbb eszközei:

dob, cintányér, triangulum, botok, kockák, harangok, xilofon, furulya stb.

Az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének főbb eszközei:

speciális fejlesztőjátékok, mesekönyvek, ismeretterjesztő könyvek, társasjátékok, bábok, mesekazetták, diafilmek stb.

Értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő főbb anyagok, eszközök:

speciális fejlesztőjátékok, képeskönyvek, ismeretterjesztő könyvek, társasjátékok, memória játék, dominó, puzzle, különböző méretű, anyagú építőjátékok, barkácsolás, ábrázolótevékenység eszközei stb.

Ábrázolótevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) főbb anyagok, eszközök:

különböző vastagságú ceruzák, zsírkréták, többfajta festék, különböző vastagságú ecsetek, különböző vastagságú, méretű és színű lapok, anyagok, továbbá gyurma, olló, barkácsoláshoz különböző anyagok, eszközök, építőjátékok stb.

A természeti, emberi, tárgyi környezet megismerését elősegítő főbb eszközök, anyagok:

ismeretterjesztő könyvek, diaképek, poszterek, növények stb.

Munkajellegű tevékenységek eszközei:

gyermekméretű takarítóeszközök, kerti szerszámok stb.

Az óvodai alapeszközöket kiegészítve a program eredményességét, hatását erősítik a következő eszközök:

Egész alakot láttató tükör: testsémafejlesztés fontos és hasznos kelléke, sok játéklehetőséget hordoz magában; segítségével a gyermek képet alakíthat ki önmagáról, testéről, fejlődik „én-tudata”.

Lateraritást jelző szalag: a kéz, később a test jobb – bal oldalának megkülönböztetését segíti a mozgásos foglalkozásokon a csuklón viselhető színes szalag, gumipánt.

Fejlesztőjátékok: a játékeszközök vásárlásánál fontos a tudatos odafigyelés arra, hogy melyik játék milyen részképességet fejleszt a játék során.